

สภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนดนตรี ระดับมัธยมศึกษา

โรงเรียนสาธิต สังกัดมหาวิทยาลัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Music Education in High School Level : Problems, Developmental Approaches of Music Education in Universities Demonstration Schools in Northeastern Thailand

วิรากร ธนะกิตติภูมิ^{1*} และ พงษ์พิทยา สัพโส²

Wirakorn Thanakittipoom^{1*} and Pongpitthaya Sapaso²

¹ นักศึกษาหลักสูตรศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Master of Fine and Applied Arts Program in Music, Faculty of Fine And Applied Arts, Khon Kaen University

² อาจารย์ สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Lecturer, Department of Music, Faculty of Fine And Applied Arts, Khon Kaen University

บทคัดย่อ

การศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนดนตรี ระดับมัธยม โรงเรียนสาธิตสังกัดมหาวิทยาลัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีจุดประสงค์เพื่อ ศึกษาสภาพปัญหาในการเรียนการสอนดนตรี และศึกษาแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนดนตรี ระดับมัธยม โรงเรียนสาธิตสังกัดมหาวิทยาลัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ วิธีการศึกษาในครั้งนี้เป็นการใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ผลการวิจัย พบว่า สภาพปัญหาการเรียนการสอนดนตรี โดยภาพรวมมีปัญหายูอยู่ในระดับมีปัญหาค่อนข้างน้อย สรุปดังนี้ 1) ด้านหลักสูตร มีปัญหาในส่วนของผู้สอนขาดความรู้ความเข้าใจในการเขียนแผนการสอนให้เหมาะสมกับหลักสูตร 2) ด้านเนื้อหา มีปัญหาเรื่องการทำความเข้าใจดนตรีพื้นเมือง 3) ด้านการจัดการเรียนการสอน มีปัญหาเรื่องผู้เรียนไม่มีส่วนร่วมในการปฏิบัติดนตรี 4) ด้านสื่อการสอน มีปัญหาเรื่องวัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอ 5) ด้านการวัดและประเมินผล มีปัญหาเรื่องการจัดการวัดและประเมินผลไม่เหมาะสม แนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนดนตรี สรุปดังนี้ 1) ด้านหลักสูตร ให้ปรับหลักสูตรใหม่ให้ครอบคลุมเนื้อหา 2) ด้านเนื้อหา จัดเชิญวิทยากรในท้องถิ่นหรือผู้ที่มีความรู้ทางด้านดนตรีพื้นเมืองโดยตรงมาช่วยสอนด้านเนื้อหาและด้านปฏิบัติ 3) ด้านการจัดการเรียนการสอน ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติดนตรี 4) ด้านสื่อการสอน ให้มีการสนับสนุนการจัดงบประมาณด้านสื่อ 5) ด้านการวัดและประเมินผล ตั้งเกณฑ์การวัดและประเมินผลให้ชัดเจนจากการวิจัยในครั้งนี้สรุปได้ว่า โรงเรียนสาธิตสังกัดมหาวิทยาลัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำเป็นที่จะต้องขอความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ จัดอบรมเชิงปฏิบัติการครูผู้สอนดนตรี จัดทำแผนการสอนของโรงเรียน และจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการเรียนการสอนวิชาดนตรีในทุก ๆ ด้าน

คำสำคัญ: สภาพปัญหา, แนวทางการพัฒนา, โรงเรียนสาธิตสังกัดมหาวิทยาลัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, วิชาดนตรี

*Corresponding author. Mobile : +66 (09) 05922990

E-mail address: rmaniz@msn.com

Abstract

The purpose of the study was to investigate the problems and the developmental approaches of music education in high school level of Universities Demonstration Schools in Northeastern Thailand. The research instruments included a questionnaire and an interview.

The research findings revealed that music education learning and instruction of the target schools had some problems. 1) Curriculum: There are problems on the part of teachers, lack of knowledge on how to write lesson plans to suit the course. 2) Content: the teachers lacked the understanding of folk music performed by local villagers. 3) Learning and instruction arrangement: an inadequate amount of student participation in musical performance and practice resulted in inefficient learning. 4) Instructional media: there were not enough materials and learning media. 5) Assessment and evaluation: the assessment and evaluation methods were not appropriate.

The followings were suggested solutions to the indicated problems. 1) Curriculum: adjust the curriculum to cover all essential contents. 2) Content: invite the local experts specialized in folk music to teach and assist the students during the musical performance. 3) Learning and instruction arrangement: promote a continuous participation of musical performance and practice in the students. 4) Instructional media: provide a budget for purchasing new instructional media and materials. 5) Assessment and evaluation: indicate clear and practical criteria for the assessment and evaluation.

In conclusion, Universities Demonstration Schools in Northeastern Thailand should necessarily ask for help from other associated organizations and arrange workshops on music instruction for the teachers to learn about lesson plan design. Lastly, the schools should grant a sum of budget to support music education learning and instruction in all aspects.

Keywords: Problem, Developmental Approaches, Universities Demonstration Schools in Northeastern Thailand, Music Education

บทนำ

ดนตรีเป็นงานศิลปะแขนงหนึ่ง ที่มนุษย์ได้รับอิทธิพลจากธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม เป็นแรงบันดาลใจให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ เรียนรู้ เลียนแบบ ดัดแปลง เป็นเครื่องดนตรีในการบรรเลงขับกล่อมตามกิริยาท่าทางและการแสดงออกของมนุษย์ที่พึงกระทำ ได้แก่ ดีด สี ตี เป่า เสียงเพลงหรือดนตรีเป็นสิ่งจำเป็นที่ประเทืองอารมณ์ของมนุษย์ หากขาดหรือไม่ได้สัมผัสเท่ากับคนเหล่านั้นขาดสุนทรียศาสตร์ [1]

กระทรวงศึกษาธิการได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการเรียนรู้ทางด้านดนตรี โดยจัดให้วิชาดนตรีอยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้หนึ่งในแปดกลุ่มสาระการเรียนรู้ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการทางศิลปะ มีสุนทรียภาพซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตมนุษย์ ช่วยพัฒนาผู้เรียนทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง อันเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้ [2]

สภาพปัญหาในการจัดการเรียนการสอนดนตรี คือ ประการแรก หลักสูตรไม่ได้กำหนดการปฏิบัติดนตรีที่เด่นชัด มุ่งเน้นเฉพาะจุดประสงค์และเนื้อหาที่แยกกระหว่างทัศนศิลป์และดนตรีเช่นเดิม ประการที่สอง คำอธิบายรายวิชาที่กล่าวไว้ในหลักสูตรมุ่งเน้นเฉพาะจุดประสงค์และเนื้อหาที่เท่ากัน ไม่ได้กำหนดเกณฑ์ในการสอนวิชานี้ เนื้อหาสัมพันธ์กันไม่เด่นชัด ผู้สอนจึงยึดแนวปฏิบัติเดิม คือ ต่างคนต่างสอนโดยแบ่งเวลาออกเป็นส่วนๆ ประการที่สาม เรื่องเวลาซึ่งวิชาดนตรีเน้นการปฏิบัติค่อนข้างมาก จึงทำได้ยากที่จะสอนในสิ่งต่างๆ ในเวลาจำกัด ประการที่สี่ หนังสือประกอบการสอนไม่ได้ให้แนวคิดและแนวปฏิบัติถึงความสัมพันธ์ของดนตรี ประการที่ห้า เรื่องการประเมินผล ได้แก่ ปัญหาเกี่ยวกับการประเมินตามจุดประสงค์รายวิชาซึ่งเป็นการประเมินผลวิธีใหม่เช่นกัน [3]

วิธีการสอนดนตรีจะบรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้นั้น เป็นกระบวนการที่แตกต่างจากวิธีสอนศิลปะแขนงอื่น ๆ อย่างไรก็ตามวิชาดนตรี จะช่วยพัฒนาได้มากหรือน้อยนั้นขึ้นอยู่กับการสอนของครูเป็นหลัก เพราะครูเป็นผู้จัดกิจกรรม

การเรียนการสอนให้แก่ นักเรียน ถ้าครูจัดกิจกรรมการเรียน การสอนได้เหมาะสมกับ ผู้เรียนทุก ๆ ด้านแล้ว วิชาดนตรี จะเป็นวิชาที่ช่วยพัฒนาการเรียนการสอนในด้านต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ [4]

[5] กล่าวว่ ผู้สอนต้องมีหลักการหรือเทคนิควิธีการ สอนที่ถูกต้อง จึงจะให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความเข้าใจ ในสาระดนตรี ต้องเหมาะสมกับวัยและการเรียนการสอน ต้องมีความหลากหลาย ซึ่งครูเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุด ในองค์ประกอบของการเรียนการสอน เนื่องจากครูเป็นผู้พัฒนา องค์ประกอบอื่นๆ และเป็นผู้มีปฏิสัมพันธ์กับเด็กโดยตรง อีกด้วย ซึ่งครูไม่ใช่มิมีบทบาทหน้าที่เพียงแต่ทำการสอนเท่านั้น แต่ครูยังเป็นผู้กำหนดเนื้อหา หลักสูตร วางแผนการสอน กำหนดแนวการสอน เขียนแผนการสอน รวมทั้งเลือกเทคนิค วิธีการสอน และเลือกกิจกรรมที่เหมาะสมกับบทเรียนและ เนื้อหาให้เหมาะสมกับบุคลิกภาพของผู้เรียนในแต่ละท้องถิ่นด้วย [6]

โรงเรียนสาธิตสังกัดมหาวิทยาลัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งประกอบไปด้วยโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย ขอนแก่น (ศึกษาศาสตร์) โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น (มอดินแดง) และโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม รวมทั้งสิ้น 3 แห่ง ได้กำหนดการจัดการตามกรอบของ กระทรวงศึกษาธิการ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดให้โรงเรียนจัดทำมาตรฐานและ ตัวชี้วัดมาตรฐานคุณภาพการศึกษา ซึ่งกลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ (สาระดนตรี) เป็นส่วนหนึ่งในตัวชี้วัดมาตรฐานคุณภาพ การศึกษา ประกอบกับโรงเรียนสาธิตเป็นโรงเรียนที่จัดตั้งขึ้น ภายใต้การดูแลของคณะศึกษาศาสตร์หรือคณะครุศาสตร์ ของมหาวิทยาลัย เพื่อให้เป็นสถานฝึกปฏิบัติการทางการ ศึกษา เป็นโรงเรียนเพื่อศึกษาวิจัย ค้นคว้า ทดลองและสาธิต วิทยาการทางการศึกษาเพื่อให้เหมาะสมกับผู้เรียน และเพื่อ พัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้ เป็นไปตามที่หลักสูตร กระทรวงศึกษาธิการกำหนด [7]

จากความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงต้องการที่จะศึกษา สภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนวิชา ดนตรี ระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนสาธิตสังกัดมหาวิทยาลัย ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการ เรียนการสอนวิชาดนตรี เพื่อให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองสู่มาตรฐานคุณภาพทางการศึกษา และ มุ่งหวังให้เป็นต้นแบบในการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพ ผู้เรียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการเรียนการสอนดนตรี ระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนสาธิตสังกัดมหาวิทยาลัยในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนดนตรี ระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนสาธิตสังกัดมหาวิทยาลัยในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมาย

ได้แก่ ครูผู้สอนดนตรี ระดับมัธยมศึกษาโรงเรียน สาธิตในสังกัดมหาวิทยาลัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 3 โรงเรียน คือโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น (ศึกษาศาสตร์) โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น (มอดินแดง) และโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำนวน 14 คน

2. รูปแบบการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพ ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนดนตรี ระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนสาธิตสังกัดมหาวิทยาลัยใน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งหาประสิทธิภาพ ของแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามและแบบ สัมภาษณ์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความ ตรงเชิงเนื้อหา โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Consistency : IC) และใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในวิชาดนตรี

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย จากคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น เพื่อขอ ความร่วมมือจากสถานศึกษาให้สะดวกต่อการเก็บรวบรวม ข้อมูล
2. นำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์พร้อม หนังสือขอความร่วมมือลงพื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย
3. นำข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ผล

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

แบบสอบถาม

1. นำแบบสอบถามที่ได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์ในการตอบแบบสอบถาม

2. นำแบบสอบถามมาใส่รหัสและตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

3. นำคะแนนที่ได้ไปดำเนินการวิเคราะห์ทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรม SPSS คอมพิวเตอร์สำเร็จรูปเพื่อหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง

4. นำค่าเฉลี่ยที่ได้จากการวิเคราะห์ไปทำการเปรียบเทียบกับเกณฑ์เพื่อใช้ในการแปลความหมายทั้งรายข้อรายด้านและโดยรวม

แบบสัมภาษณ์

นำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดจากการสัมภาษณ์มาจำแนกตามวัตถุประสงค์ในการศึกษาที่ได้กำหนดไว้ ดังนี้

1. สภาพปัญหาการเรียนการสอนวิชาดนตรี
2. แนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาดนตรี
3. สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

สรุปและอภิปรายผล

1. สรุปผลการวิจัย

สภาพปัญหาการเรียนการสอนวิชาดนตรีโรงเรียนสาริตถ์สังกัมหาวิทยาลัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สรุปได้ดังนี้

ปัญหาที่พบโดยรวมพิจารณาจากค่าเฉลี่ย พบว่าปัญหาอยู่ในระดับมีปัญหาค่อนข้างน้อย มีค่าเฉลี่ย 2.96 และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.11 โดยแต่ละด้านมีปัญหาเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้

เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านสรุปได้ดังนี้

1. ด้านหลักสูตรพบว่า ปัญหาที่พบโดยรวมมีระดับมีปัญหาค่อนข้างน้อย ปัญหาที่พบมากที่สุดในด้านนี้คือ ผู้สอนขาดความรู้ความเข้าใจในการเขียนแผนการสอนให้เหมาะสมกับหลักสูตร รองลงมาคือ เนื้อหาของหลักสูตรมีเนื้อหาที่กว้างเกินไปสำหรับระดับชั้นที่เรียน

2. ด้านเนื้อหา ปัญหาที่พบโดยรวมมีระดับ มีปัญหาค่อนข้างน้อย ปัญหาที่พบมากที่สุดในด้านนี้คือ เนื้อหาของการเรียนการสอนมีมากเกินไปเมื่อเทียบกับจำนวนชั่วโมงการสอน ทำให้ครูผู้สอนไม่สามารถสอนเนื้อหาได้ครบถ้วน

รองลงมาคือ เนื้อหาทั้งหมดไม่เหมาะสมกับความถนัดของผู้เรียนได้ทั้งหมด

3. ด้านการจัดการเรียนการสอน ปัญหาที่พบโดยรวมมีระดับ มีปัญหาค่อนข้างน้อย ปัญหาที่พบมากที่สุดในด้านนี้คือ ผู้เรียนไม่มีส่วนร่วมในการปฏิบัติดนตรี รองลงมาคือ กิจกรรมดนตรีภายในโรงเรียนที่จัดขึ้นมีน้อยเกินไป

4. ด้านสื่อการสอน ปัญหาที่พบโดยรวมมีระดับ มีปัญหาค่อนข้างน้อย ปัญหาที่พบมากที่สุดในด้านนี้คือ มีวัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียน รองลงมาคือ ขาดการสนับสนุนงบประมาณเพื่อสื่อการสอน

5. ด้านการวัดและการประเมินผล ปัญหาที่พบโดยรวมมีระดับ มีปัญหาค่อนข้างน้อย ปัญหาที่พบมากที่สุดในด้านนี้คือ ขาดการวัดและการประเมินผลในระหว่างเรียน รองลงมาคือ เครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผลไม่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับชั้น

แนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนดนตรี ระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนสาริตถ์สังกัมหาวิทยาลัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีการเสนอแนวทางการพัฒนา ดังนี้

1. แนวทางการพัฒนาด้านหลักสูตร เสนอให้จัดหลักสูตรให้มีความเหมาะสมกับเวลาของนักเรียน พิจารณาปรับปรุงหลักสูตรใหม่ให้ครอบคลุมเนื้อหา จัดอบรมครูสอนวิชาดนตรีในเรื่องการจัดทำหลักสูตรดนตรี และควรมีการศึกษาหลักสูตรให้ตรงกับวัยของผู้เรียน

2. แนวทางการพัฒนาด้านเนื้อหา เสนอให้ควรลดเนื้อหาลง เนื่องจากเนื้อหามีมากเกินไป ควรมีการจัดแยกเนื้อหาตามความถนัดของผู้เรียน ควรมีการอบรมและพัฒนาด้านเนื้อหาอย่างจริงจังและควรมีการจัดเชิญวิทยากรในท้องถิ่นมาช่วยสอนในเนื้อหา และปฏิบัติดนตรีพื้นเมือง

3. แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน เสนอให้ จัดการเรียนให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติดนตรีอย่างต่อเนื่อง จัดให้มีกิจกรรมดนตรีอย่างสม่ำเสมอ

4. แนวทางการพัฒนาสื่อการสอนเสนอให้ จัดให้มีสื่อประเภทหนังสือ และแบบฝึกหัดดนตรีให้เพียงพอต่อผู้เรียน เสนอผู้บริหารเพื่อให้การสนับสนุนการจัดงบประมาณด้านสื่อ สำหรับใช้ในการเรียนการสอนดนตรีภายในโรงเรียน

5. แนวทางการพัฒนาการวัดและการประเมินผล เสนอให้ ควรจัดการวัดและประเมินผลทั้งตอนเรียนและตอนสอบ เครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผลควรมีความเหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับชั้น

2. อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยสามารถอภิปรายเป็นประเด็นได้ดังนี้

สภาพปัญหาการเรียนการสอนดนตรี

1. ด้านหลักสูตร จะพบปัญหาในด้านนี้มากที่สุด อาจเนื่องมาจากหลักสูตรมีเนื้อหาการเรียนการสอนที่มากเกินไป เนื่องมาจากผู้สอน ขาดความรู้ความเข้าใจในการเขียนแผนการสอนให้เหมาะสมกับหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับ [8] ได้ศึกษาปัญหาการเรียนดนตรีจังหวัดขอนแก่น ในด้านหลักสูตรพบว่าขาดแคลนหนังสือคู่มือครู ตำรา หนังสืออ้างอิงสำหรับให้ครูศึกษา ครูขาดความรู้ความเข้าใจหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน ครูสอนวิชาโดยตรงมีน้อย ไม่เพียงพอ และไม่อบรมการใช้หลักสูตรมาก่อน

2. ด้านสื่อการสอน ปัญหาที่พบในด้านนี้คือ มีวัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียน และคุณภาพของอุปกรณ์ไม่ดีเท่าที่ควร สอดคล้องกับ [9] ได้ทำการศึกษาผู้สอนดนตรีศึกษา วิจัยเรื่องสภาพและปัญหาของดนตรีศึกษาในประเทศไทยพบว่า ด้านอุปกรณ์การเรียนการสอนมีเครื่องดนตรีที่ด้อยคุณภาพ ห้องซ้อมและอุปกรณ์อื่นๆ มีไม่เพียงพอทั้งปริมาณและคุณภาพ

3. ด้านเนื้อหาในด้านนี้ปัญหาที่พบมากที่สุดคือ เนื้อหาของการเรียนการสอนมีมากเกินไปเมื่อเทียบกับจำนวนชั่วโมงการสอน ทำให้ครูผู้สอนไม่สามารถสอนเนื้อหาได้ครบถ้วน

4. ด้านการวัดและประเมินผล มีการจัดการวัดและประเมินผลเฉพาะในส่วนของการสอบท้ายเทอม และขาดการวัดและประเมินผลในระหว่างเรียน ทำให้ผู้เรียนขาดความเข้าใจในเวลาเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ [10] ได้กล่าวถึงกิจกรรมการสอนดนตรีในงานวิจัยประสิทธิภาพของชุดการสอน เรื่อง สารของทำนองเพลงไทยผ่านทักษะการขับร้อง สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พอสรุปได้ว่าการประเมินผลดนตรีการประเมินทั้งด้านเจตคติ ปฏิบัติและทฤษฎี ควรกระทำทั้งในระหว่างกิจกรรมดนตรีและเมื่อเสร็จสิ้นการเรียน

5. ด้านการจัดการเรียนการสอน ในด้านนี้ปัญหาที่พบมากที่สุดคือ ผู้เรียนไม่มีส่วนร่วมในการปฏิบัติดนตรี ทำให้การเรียนรู้อของผู้เรียนไม่เกิดประสิทธิภาพเท่าที่ควร สอดคล้องกับ [11] ได้วิจัยเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนวิชาดนตรีศึกษาสรุปได้ดังนี้ ครูดนตรีมักจะจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพียงให้นักเรียนได้รู้จักดนตรี จดจำสัญลักษณ์ทางดนตรี ความรู้ทางทฤษฎี และประวัติดนตรีเท่านั้น

ก็เท่ากับว่าการเรียนการสอนเน้นศาสตร์เพียงด้านเดียวเท่านั้น เนื่องจากดนตรีเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ ดังนั้นครูดนตรีจึงต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ฝึกนักเรียนในด้านความรู้สึก รับรู้สัมผัส ตอบสนองต่อดนตรีความงามความไพเราะในแง่สุนทรียศาสตร์ การศึกษาดนตรินั้นจะเรียนอย่างไรอย่างหนึ่งไม่ได้จะต้องทั้งศาสตร์และศิลป์พร้อม ๆ กัน

แนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนดนตรี

1. ด้านหลักสูตร ในส่วนนี้ได้มีข้อเสนอแนะที่สอดคล้องกันว่าให้มีการจัดหลักสูตรให้มีความเหมาะสมกับเวลาของนักเรียน ครูผู้สอนควรมีการศึกษาหลักสูตรในรายวิชาดนตรีเพิ่มมากขึ้นเพื่อให้ตรงกับวัยของผู้เรียน ให้มีการหาข้อมูลจากสถาบันดนตรีชั้นนำของโลกเพื่อประยุกต์ใช้ให้หลักสูตรมีความเป็นสากลมากยิ่งขึ้น จัดให้มีการพิจารณาปรับหลักสูตรใหม่ ให้ครอบคลุมเนื้อหาและเนื้อหาที่กว้างเกินไป ควรปรับออก และจัดอบรมครูที่สอนวิชาดนตรีในเรื่องการจัดทำหลักสูตรดนตรีเพราะการที่จะให้ผู้เรียนเข้าใจในบทเรียนได้นั้น ครูผู้สอนที่มีความเข้าใจในเรื่องของหลักสูตรมีส่วนเป็นอย่างยิ่งที่จะทำให้การเรียนการสอนนั้นเป็นไปด้วยดี ซึ่งสอดคล้องกับ [12] ได้ทำการศึกษาวิจัยโดยการสำรวจกระบวนการเรียนการสอน โดยทำการสำรวจความเห็นของอาจารย์และนักศึกษา พบว่าในกระบวนการเรียนการสอนจะประสบผลสำเร็จสูงนั้นต้องมีหลักสูตรที่ดี อาจารย์ผู้สอนมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการจัดรูปแบบกิจกรรมกระบวนการเรียนการสอน เพื่อชี้แนะแนวทางให้ผู้เรียนได้เกิดกระบวนการเรียนรู้ตามความต้องการของผู้เรียนและสอดคล้องกับหลักสูตร

2. ด้านเนื้อหา มีการเสนอแนะที่สอดคล้องกันว่าให้ลดเนื้อหาลง เนื่องจากเนื้อหามีมากเกินไปทำให้ครูผู้สอนและนักเรียนไม่สามารถสอนและเรียนให้เข้าใจภายในระยะเวลาที่จำกัดได้ ข้อเสนอต่อมาคือควรมีการจัดแยกเนื้อหาตามความถนัดของผู้เรียนให้ชัดเจนโดยแบ่งเป็น ดนตรีไทยและดนตรีสากล ทั้งนี้ควรมีการจัดเชิญวิทยากรในท้องถิ่นหรือผู้ที่มีความรู้ทางด้านดนตรีพื้นเมืองโดยตรงมาช่วยสอนในด้านเนื้อหาและด้านปฏิบัติดนตรีพื้นเมือง และควรมีการอบรมและพัฒนาด้านเนื้อหาอย่างจริงจังโดยคำนึงถึงความจำเป็นและความสำคัญของผู้เรียนเป็นหลัก

3. ด้านการจัดการเรียนการสอน การจัดการเรียนให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติดนตรีอย่างต่อเนื่อง ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติมากกว่าที่จะเน้นไปในด้านทฤษฎีเพียงอย่างเดียว ควรจัดให้มีการเรียนรู้แบบกลุ่ม และจัดให้มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและเป็นขั้นตอน สุดท้ายคือจัดให้มีกิจกรรม

ทางดนตรีอย่างสม่ำเสมอ ปลูกฝังให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อดนตรี ซึ่งสอดคล้องกับ [13] ได้กล่าวถึงกิจกรรมการสอนดนตรีในงานวิจัย ประสิทธิภาพของชุดการสอน เรื่อง สารของทำนองเพลงไทยผ่านทักษะการขับร้อง สำหรับ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พอสรุปได้ว่า กิจกรรมสอนดนตรีในระดับประถมศึกษา ควรเน้นการปฏิบัติเป็นหลัก จะช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาดีขึ้น ผู้สอนจึงควรหาเทคนิคต่างๆ มาใช้ในกิจกรรมดนตรี ควรเน้นในทักษะใดทักษะหนึ่งในแต่ละคาบของการเรียน โดยมีทักษะอื่นสอดแทรกผสมอยู่เสมอ

4. ด้านสื่อการสอน มีการเสนอให้จัดสื่อสำหรับการจัดการเรียนการสอน เช่น หนังสือประวัติศาสตร์ดนตรีโน้ตเพลงแบบฝึกหัดที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอนในแต่ละระดับชั้นของผู้เรียน ให้เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอน

5. ด้านการวัดและประเมินผล ควรมีการตั้งเกณฑ์การวัดและประเมินผลให้ชัดเจน ควรมีความเข้าใจการวัดและการประเมินผล เครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผลควรมีความเหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับชั้น ควรจัดวัดและประเมินผลทั้งตอนเรียนและตอนสอบ เพื่อให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียนเพิ่มมากขึ้นและเป็นการสร้างความเข้าใจใ้ให้นักเรียนเพิ่มมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 โรงเรียนสาธิต สังกัดมหาวิทยาลัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง จัดอบรมเชิงปฏิบัติการครูผู้สอนดนตรีเกี่ยวกับการเรียนการสอนเพื่อเรียนรู้หลักสูตร เพื่อจัดทำแผนการสอนของโรงเรียน

1.2 โรงเรียนสาธิต สังกัดมหาวิทยาลัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ควรให้มีการจัดสรรงบประมาณในการสนับสนุนการเรียนการสอนเกี่ยวกับวิชาดนตรี ในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อุปกรณ์การเรียนการสอนดนตรี

1.3 ผู้บริหารรวมไปถึงผู้มีอำนาจของหน่วยงานทางการศึกษา ควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ดนตรี)

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรให้มีการศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนดนตรี ของโรงเรียนสาธิตในระดับชั้นอื่น ๆ

2.2 ควรให้มีการศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนดนตรี ของโรงเรียนสาธิตระดับมัธยมศึกษา สังกัดมหาวิทยาลัยรัฐในภาคอื่นๆ ให้มากยิ่งขึ้น

2.3 ควรให้มีการศึกษาและเปรียบเทียบปัญหาและการพัฒนาการเรียนการสอน ระหว่างโรงเรียนสาธิตในแต่ละภูมิภาค

2.4 ควรให้มีการศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนดนตรีของโรงเรียนสาธิตในสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏ

เอกสารอ้างอิง

- [1] Suwan S. Musical Culture in Thailand. Bangkok: Chulalongkorn University; 2006. (in Thai).
- [2] The Ministry of Education. Core Curriculum for Basic Education Curriculum 2551. Bangkok: Agricultural Cooperatives of Thailand; 2008. (in Thai).
- [3] Sutthajit N. Folk pose musical content and inheritance. Chulalongkorn University. 1996; 25(2): 99-11. (in Thai).
- [4] Khomwatthana O. Music Reviews With the support of independent music in schools. Department of General Secondary Education in public. Bangkok: Division of Research and Planning. National Council of culture; 1989. (in Thai).
- [5] Sutthajit N. Music events for teachers. Bangkok: Chulalongkorn University; 1994. (in Thai).
- [6] Thosaporn S, Kengkhetkorn C. Art and life. 3rded. Bangkok: Thai Watana Panich; 1997. (in Thai).
- [7] Demonstration of Khonkaen University[Internet]. 2014 [updated 2014 Oct 7; cited 2014 Nov 10]. Available From: https://th.wikipedia.org/wiki/Demonstration_School_Khonkaen_University
- [8] Udomsin Ch. Problems in Teaching of Music - Arts in Elementary Education in Khon Kaen [MA thesis]. Khon Kaen: Khon Kaen University; 1990. (in Thai).

- [9] Healy K. The state and problems of music education in Thailand [MA thesis]. Bangkok: Chulalongkorn University; 1990. (in Thai).
- [10] Kupakan D. The effectiveness of teaching skills strand of melody Thailand through the chorus. For students in grade five [MA thesis]. Bangkok: Mahidol University; 1998. (in Thai).
- [11] Saisara W. The problem of teaching music Grade 3-4 in Loei province [MA thesis]. Bangkok: National institute of development administration; 1996. (in Thai).
- [12] Siegel RR. Learning to Looking To Learn. Dissertation Abstracts International. 1983; 44: 361-A. (in Thai).
- [13] Wongkhumjun T. Teaching Problems of Music Education in Art and Life Course junior class. General Education Department Udon Thani [MA thesis]. Bangkok: Mahidol University; 2001. (in Thai).